

Paskatinti visuomenę daugiau domėtis savo gimtąją kalba gali padėti konkursai, viktorinos, olimpiados, kalbos dienos ir kt.

“Gimtoji kalba yra bendras meilės ryšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, valstybės sargas. Sunaikink ją – sunaikinsi santaiką, vienybę, gerovę“. Gimtoji kalba sudaro neatskiriama kiekvieno žmogaus gyvenimo dalį.

Lietuvių kalba yra savita ir labai sena. Ja nuo senų laikų yra susidomėję daugelio kraštų mokslininkai. Neabejotina, kad iš visų indoeuropiečių kalbų lietuvių kalba išlaikė daugiausia tokių žodžių, kurie buvo vartojami tik gilioje senovėje. Daugelis filologų mano, kad lietuvių kalba yra senesnė už graikų, lotynų, slavų ir germanų. Mūsų kalba yra labai žodinga, turinti vardų įvairioms sąvokoms išreikšti. Lietuvių tautos sukurtos dainos, pasakos, patarlės, mįslės rodo labai aukštą jos dvasinę kultūrą.

Mano nuomone, kiekvienas save gerbiantis žmogus privalo rūpintis savo gimtąją kalba, ją tobulinti. Kalbininkai liūdnai juokauja – anksčiau mes rusenome (naudojome daug slavizmų), dabar – anglėjame (plūsta į mūsų kalbą angliški žodžiai). Mūsų tauta pati privalo rūpintis, saugoti, skatinti savo gimtąją kalbą, o ne žudyti jos svetimybėmis, žargonais, barbarizmais, nes kitaip ji gali po kelių dešimčių metų visai išnykti.

Pažadinti visuomenę daugiau domėtis savo gimtąją kalba gali padėti įvairūs konkursai, kalbos viktorinos, olimpiados, kalbos dienos, kalbai skirtos televizijos laidos ir daug kitų išradingų renginių.

Štai žurnalistų pasiūlyta idėja visuomenei rašyti dviejų pakopų diktantą, laimei, buvo paremta Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, Lietuvos radijo ir televizijos komiteto ir Savivaldybių asociacijos. Idėją pavyko sėkmingai įgyvendinti. Savo noru raštingumą panūdo patikrinti 59 savivaldybėse 2500 įvairaus išsilavinimo asmenų. Ir tai svarbiausias šio konkurso rezultatas.

Diktantų konkursus verta rengti dar bent porą metų. Tai be entuziastų triūso neatliksi. Vis dėlto diktantų konkursą organizuoti paprasčiau negu kitus sudėtingesnius renginius. O dažniau kartojamas tas pat renginys nustoja patrauklumo, tampa monotoniškas.

Kalbų pramokusiems labai praverstų organizuoti geriausio vertimo konkursą, tik tekstas turėtų būti parinktas nesunkus ir ne meninės kūrybos. Profesionalių vertėjų kalbos išmanymą tikėtų nustatinėti "kito svorio" varžybose.

Esama entuziastų mokytojų lituanistų, kurie sugeba organizuoti įvairiausių viktorinų, olimpiadų, kalbos dienų ne vien moksleiviams, bet ir kitiems savo aplinkos žmonėms. Jų renginiai taip pat labai padeda ką nors sudominti kalbos dalykais.

Lietuvių kalbos olimpiados - skatina lietuvių kalbos lavinimą, skatina mokinius geriau išmokti lietuvių kalbą, jausti jos grožį, mokytis taisyklingai ir raiškiai reikšti mintis ne tik žodžiu, bet ir raštu. Ruošdamiesi Olimpiadai mokiniai tobulina rašymo ir kalbos vartojimo (gramatikos ir žodyno) gebėjimus, artimiau susipažįsta su grožine lietuvių literatūra, papročiais, gyvenamąja aplinka, mokosi kaupti ir sisteminti iš įvairių šaltinių surinktą medžiagą, kalbėti pasirinkta tema lietuviškai monologu ir dialogu, reikšti savo nuomonę, argumentuoti, apibūdinti, lyginti reiškinius ir pan. Lietuvių kalbos grožio suvokimas, pasirinktų lietuvių autorių kūrinių meninis skaitymas ir nagrinėjimas padeda geriau pažinti lietuvių literatūrą, kultūrą, mokslo ir meno vertybes, ugdo mokinių emocijas.

Lietuvių kalbos viktorinos - ugdo mokinių komunikacinę, kultūrinę kompetenciją, diegia pagarbą gimtajai kalbai, skatina ir ugdo mokinių kūrybiškumą, originalumą. Viktorina pradėta rengti siekiant skatinti moksleivius domėtis tradicine kultūra, sudaryti sąlygas saviraiškai bei žinių plėtotei.

Visuomenę kalba sudominti įvairių būdų ir formų gali rasti žiniasklaida, ypač televizija. Deja, seniai nunyko gera televizijos viktorina "Moki žodį žinai kelią". Gana greitai išsivėpė etnografijos, tautosakos ir kalbos elementus bandžiusios derinti varžybos "Krašto garbė". Gal persivalgė dešrų, skilandžių ir riestainių. Liūdniausia, kai visuomeninis radijas ir televizija iš viso nesuranda, kaip remti ir propaguoti kalbos savitumą vis atnaujintomis laidų formomis.

Visuomenės domėjimąsi gimtąja kalba vis dėlto daugiausia lemia mokyklos visų pakopų vidurinės, taip pat ir aukštosios mokyklos. Kam jose visose teikiami prioritetai, kokie čia keliami uždaviniai, kokios programos, vadovėliai, kaip nuteikiami mokytojai, dėstytojai ir mokyklų vadovybė, tokia linkme ir krypta lietuvių kalbos prestižas bei lygis. Jeigu visur mokyklose svarbiau anglų kalba, tai ko čia norėti, kad visuomenei pirmiausia rūpėtų lietuvių kalba. Visa tai turėtų lemti ne vienos ministerijos, ne saujelės biurokratų sprendimai, o į plačias diskusijas dėl gimtosios kalbos reikalų turėtų būti įtraukiama kuo daugiau šios kalbos specialistų, mokytojų ir visa šviesuomenė, kuriai dar rūpi išlikti lietuviais Lietuvoje.